

Oqallisissiaq

Isumaginnittoqarfiit, Atuarfeqarfiit Meeqqeriviillu pisussaaffeqarlutik suleqatigiinnissaat

Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit isumaginninnermi suliassat pillugit suleqatigiinnissaannut Inatsisartut peqqussutaat nr. 14, 1. November 1982-meersoq § 3 naapertorlugu oqartussaasoqarfiit suleqatigiinnissaanni minnerpaamik piumasarineqartoq najukkami peqqinnissaqarfiup, atuarfeqarfiup isumaginnittoqarfiullu sinniisaasa aalajangersimasumik ataatsimiittarnissaat malittarisassaqtussaavoq. Aammattaaq oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit isumaginninnermi suliassat pillugit suleqatigiinnissaannut pinerluttaalisitsisut, pinerluuteqarsimasunik isumaginnittoqarfik suliffissarsiuussisarfillu peqataatinneqarsinnaapput. Oqartussaasoqarfiit suleqatigiinnermi peqataasut sinnerlugit namminerisaminnik aalajangiisinnaatitaangillat. Suleqatigiinnissami oqartussaasoqarfiit ilaatigut meeqqat inuusuttullu atugarisamikkut ajornartorsiutillit pillugit suliassat suliarinerini paasissutissanik isummanillu tunioraannermikkut aalajangiisussat pitsaanerusumik tunngavissaqartinnissaat aammalu oqartussaasoqarfiit ataasiakkaat suliniutaasa ataqatigiissarneqarnissaat siunertarinearpoq.

Meeqqanut inuusuttunullu ikiorsiisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat 1. April 2003-meersoq naapertorlugu kikkulluunniit pisussaapput kommunalbestyrelsimut (isumaginnittoqarfimmut/isumaginninnermi pigaartumut) nalunaaruteqassallutik angajoqqaat imaluunniit inersimasut allat isumaginnittussaasut meeqqamik isumaginninnissamut pisussaaffitsik naammassisimangikkaat pasitsaanneqarsimappat, takuneqarsimappat ilisimaneqalersimappalluunniit. Taamaattoqartillugu *annertusisamik nalunaartussaataasut* tassaapput perorsaasut, ilinniartitsisut, peqqinnissaqarfimmi sulisut imaluunniit allat inunnut tunngasunik suliaqartuusut. Taakkunani pineqarput aamma qinikkat imaluunniit meeqqeriviit siulersuisuini ilaasortaat. Nalunaarutiginninneq oqaasiinnakkut allakkatigulluunniit pisinnaavoq.

Isumaginnittoqarfimmut nalunaarutigineqartartut amerlanertigut tassaasarput meeqqat *sumiginnarneqarsimasut*. Meeraq *sumiginnarneqartut* isigineqartarpoq, angajoqqaavisa isumaginnittuisaluunniit timaatigut imaluunniit tarnikkut/misigissusaatigut ajoquserpassuk imaluunniit ima sumiginnartigippassuk timikkut, tarnikkut peqqissutsimigut ineriartormigullu navianartorsiortinneqalerluni. Taamatut nalunaarutiginnittoqarsimatillugu amerlanertigut Isumaginnittoqarfik meeqqap ikiortariaqarneranik paasiniaasariaqalersarpoq. Meeraq atuartuuppat taamaalilluni Isumaginnittoqarfik meeqqap atugaanut tunngasunik misissuinnerminut atasumik atuarfeqarfimmit oqaaseqaammik piniartussaareerpoq, soorluutaaq meeraq mikinerusoq pineqarpat meeqqerivimmuut oqaaseqaammik piniartussaasoq. Suliassat taamaattut nalinginnaasumik Oqartussaasoqarfiit suleqatigiiffianni eqqartorneqartarput, tassangaaniit Isumaginninnermi Ataatsimiititamut aalajangigassangorlugit ingerlateqqinneqartarlutik. Suleqatigiiffimmi tassani suleqatigiinneq pitsaasuunersoq pitsaasuunnginnersorluunniit kommunimiit kommunimut aammalu illoqarfimmiit illoqarfimmut assigiinngissuteqarsinnaasarpoq.

Ilaqutariit ikiorserneqartarnissaat pillugu KANUKOKAp marts 2009 isumasioqatigiis-sitsinerani meeqqat ilaqutariillu ikiorsertariaqalersinnaasut sukkasuumik ikiorsersin-naajumallugit Isumaginnittoqarfiit, atuarfiit meeqqueriviillu akornanni aaqqissuussaasumik pisussaaffiliisumik suleqatigiinnissap pisariaqartinneqarnera eqqartuiffigineqarsimavoq. Isumasioqatigiinnermi isumaqatigiissutigineqarpoq suleqatigiinnissamat isumaqatigiissusior-toqassasoq. Taamanikkut kommunit kattuteqqammernerat, imminnut nassaariniarnerat suleriutsillu assigiissaarlugit ataqatigiissarlugillu ulapputigineqaleruttornerat pissutigigunarlugit, angorusutaq tamanna piviusunngunngitsoorsimavoq. Pisussaaffiliisumik suleqatigiinnissaq taamanikkutulli ullumikkut sulipisariaqartinneqarpoq.

Kommunini Oqartussaasut suleqatigiiffiisa pioreersut saniatigut Isumaginnittoqarfiit, atuarfiit meeqqueriviillu akornanni toqqaannarnerusumik suleqatigiinnissaq pisariaqartinneqarpoq. *Meeqqat inuusuttullu inuunerminni nalaatsisinnaapput namminneerlutik iliuuseqarfigiuminaatsitaminnik.* Tassaasinnaapput meeqqat:

- Ilaqutariinni atorneerluiffiusuniittut
- Angajoqqaavi (anaana ataataluunniit) tarnikkut nappaateqartuusut
- Qaniginerpaasaminnik annaasaqarsimasut
- Timikkut annersinneqartartut (annersarneqarsimasut, patittarneqarsimasut)
- Tarnikkut/misigissutsikkut annersinneqarsimasut (qunusaarneqarlutik, ilaluarineqarlutik)
- Isumassorneqanngitsut (nerisinneqaratik, sinitsinneqaratik, isumagineqaratik)
- Kinguaassiuutitigut atorneerlunneqarsimasut (piumanngitsut kinguaassiuutitigut iliuuseqartinneqarlutik)

Sooruna suleqatigiinnissaq ajornakusoortitaripput, uffa tamatta meeqqap ikiornissaa siunertarigaluarlutigu? Isumaginnittoqarfimmi sullissisoq misigisimasarpoq atuarfiup siumut naatsorsuutigereertaraa saaffiginnissut sullissisup iliuuseqarfigerusunngikkaa, illuatungaani lu atuarfimmi ilinniartitsisoq misigisimasarpoq isumaginnittoqarfimmit tusajumaneqarani. Taamaalilluni oqartoqarsinnaavoq suleqatigiittussat illuatungeriillutik misigisimasut suleqatissaminnit ataqqineratik tatigineqaratillu, taamaattoqartillugulu suleqatigiinnissamat piumassuseq annikillisinneqartarpoq.

Pisussaaffiliisumik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarneq

Suleqatigiinneq nukittorsarniarlugu siuarsarniarlugulu suleqatigiittussat tunngaviatigut isumaqatigiissutigisinnaavaat pisussaaffiliisumik suleqatigiinnissaq aqqtigerusullugu. Qanoq ilisukkut suleqatigiinneq pisassanersoq (pisariaqartitsisoqaleraangat, siumut isumaqatigiissutigereerlugu) imaluunniit suleqatigiinneq qanoq ittoq (toqqaannartumik attavigiinnikkut, ataatsimeeqatigiinnikkut) atussanerlugu *pisussaaffiliisumik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut* suleqatigiittussat atsiugaat sananeqarsinnaavoq, taannalu isumaqatigiissut ukiumut ataasiarluni nalilersorneqaqqittarsinnaalluni.

Angajoqqaanik suleqateqarneq

Angajoqqaanik suleqateqarneq suleqatigiiffissaqqissuuvoq; isumaginnittoqarfik, atuarfik meeqquerivillu angajoqqaanik suleqateqarnissamat pisussaaffeqareersuummata. Meeqqat sumiginnarneqarsimasut pineqartillugit angajoqqaanik suleqateqarneq annikitsuinnaa-

sinnaavoq amigaataavissorsinnaalluniluunniit, meeqqamullu namminermt iluaqutaa-sinnaavoq suleqatigiittussat angajoqqaanik suleqateqarnissaq peqatigiillutik pimooruppassuk. Suleqatigiinnerup kingunerisassaasa ilagissavaattaaq meeqqap piffissaagallartillugu ataqatigiissumik ikiorserneqarnissaa. Pisussaaffiliisumik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut sakkussatsialaasinnaavoq siusissukkut iliuseqarluni sulinermi aammalu siunissami meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartartut ikinnerulernissaannut aqqudit ilagisinnaallugu.

Eqimattaqqanik sullissineq

Assersuutigalugu meeqqat assigiikannersunik ajornartorsiuteqartut pineqartillugit, suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi ilanngunneqarsinnaavoq atuarfik isumaginnittoqarfillu eqimattanik aqutsisuullutik ingerlatsinissami peqatigiittarnissaat. Eqimattat pilersinneqarsinnaapput meeqqat misigisaminnik, misigissutsiminnik eqqarsaatiminnillu annissuinnermikkut, inersimasunillu ilinniarsimasunik peqateqarnermikkut aqutsisoqarnermikkullu, nukittunerulernissaat anguniarlugu.

Oqallisissiaq una oqallinnissamut aallaaviusinnaavoq kingorna suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutissaq ilusilersorneqarsinnaalluni.

Kisea Bruun, 31.8.2011
KANUKOKA